

IZVJEŠTAJ

sa učešća delegacije Vlade Crne Gore, koju je predvodila prof. dr Anđela Jakšić - Stojanović, ministarka prosvjete, nauke i inovacija, na četvrtom UNESCO Globalnom forumu o etici vještačke inteligencije (GFEAI 2026), koji se održao od 14. do 17. septembra 2026. godine u Rijadu, Saudijska Arabija

Ministarka prosvjete, nauke i inovacija, prof. dr Anđela Jakšić-Stojanović, je prisustvovala četvrtom **UNESCO Globalnom forumu o etici vještačke inteligencije (GFEAI 2026)**, od 14. do 17. septembra 2026. godine u Rijadu, Saudijska Arabija.

Globalni forum zajednički su organizovali UNESCO i Kraljevina Saudijska Arabija, koju u organizacionom i stručnom dijelu predstavljaju Saudijska uprava za podatke i vještačku inteligenciju (SDAIA) i Međunarodni centar za istraživanje i etiku vještačke inteligencije (ICAIRE). Ovogodišnje izdanje Foruma održalo se pod temom *„Transformacija globalne saradnje za etičko upravljanje vještačkom inteligencijom“*, sa ciljem podsticanja dijaloga na visokom nivou, razmjene znanja i iskustava, te jačanja međunarodne saradnje u oblasti odgovornog, inkluzivnog i etički utemeljenog razvoja i primjene vještačke inteligencije.

Učešće ministarke bilo je usmjereno na predstavljanje obrazovnih reformi Crne Gore, digitalne transformacije i razvoja nauke i inovacija. Kroz ministarski okrugli sto, panel diskusiju i razgovore sa međunarodnim učesnicima, predstavila je nacionalne prioritete i razmijenila iskustva o odgovornoj primjeni vještačke inteligencije.

Forum je okupio više od 150 govornika i predstavnike više desetina zemalja, među kojima su bili ministri, visoki državni zvaničnici, predstavnici UNESCO-a i drugih međunarodnih organizacija, akademske zajednice i tehnološkog sektora. Zvanična lista govornika uključivala je i ministarku Jakšić-Stojanović. Rasprave su bile posvećene praktičnoj primjeni UNESCO Preporuke o etici vještačke inteligencije, razvoju odgovarajućih javnih politika i jačanju kapaciteta institucija za upravljanje novim tehnologijama uz zaštitu ljudskih prava i javnog interesa.

Ministarka Jakšić-Stojanović učestvovala je na okruglom ministarskom stolu, gdje je sa predstavnicima drugih država i međunarodnih institucija razmijenila stavove o izazovima i mogućnostima koje donosi ubrzani razvoj vještačke inteligencije. U središtu razgovora bili su potreba za odgovarajućim politikama i mehanizmima njene odgovorne primjene, kao i različiti pristupi razvoju regulatornih okvira. Učešće u ovom formatu omogućilo je neposrednu razmjenu stavova o povezivanju inovacija, institucionalne odgovornosti i zaštite javnog interesa.

Drugog dana Foruma ministarka je učestvovala kao panelistkinja, predstavljajući iskustva i perspektivu Crne Gore u oblasti obrazovanja, digitalne transformacije i razvoja kompetencija za društvo koje se ubrzano mijenja pod uticajem novih tehnologija. Tokom diskusije posebna pažnja posvećena je odgovoru obrazovnih sistema na razvoj vještačke inteligencije. Razmatrani su razvoj digitalnih kompetencija, prilagođavanje nastavnih sadržaja, odgovorna upotreba alata vještačke inteligencije u obrazovanju i priprema učenika i studenata za buduće tržište rada.

U predavljanju crnogorskih prioriteta ministarka je ukazala na ključne rezultate i reformske procese sprovedene u obrazovanju tokom prethodne tri godine. Poseban osvrt posvetila je modernizaciji nastavnog procesa, dostupnosti obrazovnih sadržaja i mogućnostima za učenje prilagođeno potrebama učenika. Razvoj digitalnih kompetencija povezala je sa podsticanjem inovacija i kritičkim razumijevanjem tehnologije, uz značaj osposobljavanja učenika i nastavnika da procjenjuju pouzdanost digitalnih sadržaja i razumiju mogućnosti i ograničenja novih alata.

Ministarka je obrazložila opredjeljenje Crne Gore da integraciju vještačke inteligencije u obrazovanje zasniva na odgovornosti, inkluzivnosti i zaštiti javnog interesa. Posebnu pažnju posvetila je dobrobiti učenika i nastavnika i očuvanju ključne uloge nastavnika u obrazovnom procesu. Zaštita podataka, transparentnost i akademski integritet sagledani su kao preduslovi za povjerenje u primjenu tehnologije. Predstavila je i širi strateški i institucionalni okvir za digitalni razvoj, jačanje inovacionog potencijala i povezivanje obrazovanja sa naukom i inovacijama.

U okviru Foruma razmatrana je i UNESCO Metodologija procjene spremnosti za vještačku inteligenciju, poznata kao RAM, koja državama omogućava sagledavanje institucionalnih, zakonodavnih, tehnoloških i ljudskih kapaciteta. Predstavljani pristupi bili su značajni za razumijevanje potreba institucija i određivanje prioriteta za bezbjednu i održivu primjenu vještačke inteligencije. Za Crnu Goru ova iskustva predstavljala su koristan okvir za razmatranje daljih koraka u razvoju javnih politika.

Tokom boravka u Rijadu ostvareni su kontakti i razgovori crnogorske delegacije sa učesnicima Foruma, predstavnicima međunarodnih institucija i drugim visokim zvaničnicima koji su učestvovali u njegovom radu. Razmijenjena su iskustva o razvoju politika i mehanizama za odgovornu primjenu vještačke inteligencije, sa posebnim osvrtom na obrazovanje, digitalne kompetencije i jačanje institucionalnih kapaciteta. Posebno je razmotren značaj međunarodne saradnje u odgovoru na izazove koje razvoj ovih tehnologija postavlja pred obrazovne sisteme i javne institucije.

Učešće na ministarskom okruglom stolu i panel diskusiji omogućilo je direktan dijalog sa predstavnicima drugih država i međunarodnih organizacija i upoznavanje sa njihovim iskustvima u etičkoj i odgovornoj primjeni vještačke inteligencije. Ostvareni kontakti predstavljaju osnovu za nastavak međunarodne komunikacije, razmjenu znanja i potencijalno razvijanje buduće saradnje u obrazovanju, nauci, inovacijama i digitalnoj transformaciji. Mogućnosti za nastavak saradnje posebno su značajne za prenošenje iskustava i jačanje kapaciteta obrazovnih i naučnih institucija.

Učešćem ministarke na Forumu predstavljeni su reformski pravci Crne Gore i njeno opredjeljenje za razvoj obrazovanja koje prati tehnološke promjene uz očuvanje ljudskih prava i jednakih mogućnosti. Za dalji rad Ministarstva poseban značaj imala su iskustva o podršci nastavnicima, razvoju digitalnih kompetencija i odgovornom korišćenju vještačke inteligencije. Razmotrene teme i ostvareni kontakti pružaju osnovu za unapređenje obrazovnih politika i nastavak međunarodne saradnje u oblastima od značaja za učenike, studente, nastavnike i istraživačku zajednicu.

Delegaciju Crne Gore činile su:

1. Prof. dr Anđela Jakšić-Stojanović, ministarka prosvjete, nauke i inovacija;
2. Svetlana Drobnjak, generalna direktorica Direktorata za predškolsko i osnovno obrazovanje;
3. Slađana Jovetić, poslovna sekretarica u Kabinetu ministra.